

(עמ' 2) נן את כל הגדה החקלאת אל פמח און מועד אמר ר' אלעזר: כל ישראל ששים רבוא ואתם אומר: אל פמח און מועד?! אלא זה אחד מן הפקומות שהחזיק מועט את מפרקה...
ורובקמה: (שם כ, ז) אמר החצר מאה באה ורוכב תומכים בוחמים/, אמר ר' יוסי בר חילפנא: אמר החצר מאה באה, וכל ישראלי עוזרים בתוקה?! אלא זה אחד מן הפקומות שהחזיק מועט את מפרקה; (ודקומה: אמר ר' תנין: מפני קברה ביתה, ז' קתוליה מלחה ואחרון את קקל אל פנו הפלע, אמר ר' תנין: מפני קברה ביתה, וכל ישראל עוזרין עלייה?! אלא זה אחד מן הפקומות שהחזיק מועט את המפרקה;) (ודקומה: (חושע ט) י' אמר יהושע אל בני ישראל נשו הנשה/, רב הונא אמר: זקון בין שני בדי הארון, ר' חמא בר' חייניא אמר: שמן בין שני בדי הארון, ורבא אמר: צמצמן בין שני בדי הארון, קרא הואה דרכיב: (שם שם, י) עילא אמר יהושע בזאת מדעוני כי אל מי בקרבעם, אמר לךם: מותך שהחזיקו אתכם שני בדי הארון ידע אני שלשכיתו ביציכם; אף בבית מקדש כן, דתיגין: עוזרים אופרים ממתחרים רוחים, ר' שמואל בר ארבה בשם ר' אחא אמר: רוח ארבע אמות בין כל אחד ואחד, אםה לו לכל צד, שלא יהא אחד מהן שומע קול חברו מתפלל; אף לעתיד לבוא כן, שאמר: (רמיה ג, ז) בעת תהיא יקאו לירשלם כסא הר ווקו אליה כל הגויים, ר' יותנן סלק למושאל בשלהמה דר' חייניא ואשכחנה דתינה עסיך בקדין פסוקא: בעת תהיא יקאו לירשלם כסא הר ווקו אליה כי נגידים, אמר לו: ומוחזקת היה אונק?! אמר לו: נמקרא אומר: (ישעיה נ, ב) נ' קריibi מקום אהליך, (שם ג) כי מפני ושלם אל תפוצץ.

ירושלים מקודשת מכל ארץ-ישראל

ירושלים מקודשת מכל ארץ־ישראל¹, ירושלים מקודשת יותר מכל ארץ־ישראל. אבל לא פחות מהו מזוה במוון של מ"ס המקור, ירושלים מקודשת מתוך כל ארץ־ישראל, מתוך קישור חיבורו לכל ארץ־ישראל. ירושלים היא ליבתן של ארץ־ישראל², מרכזו החים של ארץ־ישראל. הדיא מקושתת לכל ארץ־ישראל, ומקדשת מתוך כל ארץ־ישראל³.

230 *lit*

בירושלים ריכזו כל הכוחות הפנימיים שבאומה: מקום המילוכה, ערש הנבואה, עיר המקדש, ומקום הסנהדרין בלשכת הגזית. ירושלים מקודשת מכל ארץ-ישראל, לא רק במובן של מ"ם היתרון, אלא גם במובן של מ"ם היחס: היא מקודשת מותך כל ארץ-ישראל. מותך קיבוץ גלויות בכל חלקי הארץ וריבוי התתיישבות בהםן, מתגלה קדושת ירושלים.

293 'N' PC

ירושלים כולה מקדש

כמובן בכל המדרגות שבארץ, מופיעה לעילא ולעילא העליונות של ירושלים. ירושלים היא עיר הבירה שלנו, עיר הבירה של נצח ישראל³⁶, עיר הבירה של הממלכה שלנו, של המדינה שלנו. כל הפטופוטים וכל הקשושים של הגויים על ביניהם ירושלים, הם דברים בטלים שאינם חשובים ואני ממשים דבר. כמוובן, כל תקפה של ירושלים היא בכך שהיא מרכז המדינה שלנו, ועל ירושלים זאת שהיא בירת המדינה שלנו, יש הגדרה מיוחדת של הרמב"ם. במקומות אחדים הוא מגדיר להלכה את עליונותה של ירושלים: "ירושלים היא מקדש". את הביטוי מדינה ומקדש, חופה הרמב"ם תפיסה כזאת שירושלים היא מקדש³⁷. ירושלים היא בירת הממלכה, בירת המדינה, והיא מקדש, היא יכולה בבית מקדש. כמוובן, יש מדרגות בבית המקדש. והםנו וគודו מאטטרופין.

נאמר דבר פשוט יותר. אנו נהגים להלכה מזמן קדמוניים בסדר התפילה ליפול נפילת אפיקים רק במקום שיש ספר תורה. דין זה המוכר ב'שולחן ערוך', במשנה ברורה' ובשאר מפרשיות נכון בכל ארץ-ישראל³⁸. אך הנהוג מקדמת דנא, שבירושלים אין צורך בספר תורה³⁹. כך נקבע שירושלים היא מקום נפילת אפיקים. ירושלים כולא מقدس וכולה ספר תורה. כל שטח ירושלים – ארונו הבודש. רל יושובת כל ירושלים – מבדיד.

15 יש יחס מיוחד לירושלים, היא מלכות, היא מקדש והוא ארון ד'. בגמרה, ירושלים נקראת שמו של הקדוש ברוך הוא.⁴⁰ יושם העיר מיום, ד' שמה⁴¹. ירושלים היא מלכותית-מדינית ובוגר עזראניות אלוהים

282-931 'A 28

卷之三

במִקְדָּשׁ סִינִּי וְגוֹן. וַיַּלְּדֵר שׂוֹ (כָּמוֹד פ' פ"א)
הַבְּנָוֹת יָקְרוֹת בֶּפְסָוק זה, וַיַּשְׂאֵר
לְהַעֲיר לִפְנֵי לְאַהֲרֹן הַשְׁנִית מִזְבְּחָה
בְּשֻׁעָר הַדְּבָרִים, כִּי כְּשַׁהֲזִיר הַוְּרָעָת הַפְּקוּד
אֶל הַקִּרְבָּה מִחְפְּרָת הַכְּלָלוֹת שֶׁהָאָרֶן מִזְבְּחָר סִינִּי
וְאַחֲרֵךְ הַזָּכִיר בְּרָט הַמְּקוּם וְאָמַר בָּאַהֲלָל
מִזְבְּחָה, כְּשַׁהֲזִיר הַוְּרָעָת קְזֹמָן הַקִּדְמִים זְכוּרָן
פְּרָט קְזֹמָן וְאָמַר בָּאַהֲלָל חֲדֵשׁ הַשְׁנִית וְאַחֲרֵךְ
הַזָּכִיר מִחְפְּרָת כְּלָלוֹת קְזֹמָן וְאָמַר בָּשְׁנִית
הַשְׁנִית.
ונְרָאָה כִּי הַכְּתוּב אָרוּבָא הַשְּׁבִיל לְנִבְרָר
בְּשֻׁעָר שָׂוָה, וּ הוּא עַל דָּרָךְ אָוְרָם
(כָּיר פס' ח') הַגָּה מִקְוּם אַתִּי שְׁמָקּוֹמוֹ שֶׁל
הַקְּרוּשׁ בְּרוֹקָה הַוָּא טַפֵּל לוֹ, וְלֹעֲזָר זֶה
אֲזִיהָה טַפֵּל כֹּל הַמְּקוּם לְגַבֵּי הַמְּקוּם אֲשֶׁר חִזְנָה
שֶׁם הַאֱלֹהִים, וּמִעֲמָה מִחְפְּרָת הַכְּלָלוֹת הַוָּא
אַדְלָל מוּעֵד וְהַמְּדָרָר הַוָּא פְּרָט טַפֵּל לוֹ,
וְלֹעֲזָר הַכְּתוּב בְּכִינָה זוֹ סְדָר סְמָךְ לְזֶה
כְּאָמַר בָּאַחֲרֵל לְחַדְשָׁה וְגוֹן בְּשָׁנָה הַשְׁנִית, אֲםִן
וְאָמַר בָּאַחֲרֵל מוּעֵד הַוָּא מִחְפְּרָת הַכְּלָלוֹת וְלֹא
גַּסְדֵּר בְּאַרְוֹנה בְּסִינְרָה שָׁנָה הַשְׁנִית שְׁגַדְרָה אַחֲרֵי
מִאָמַר בָּאַחֲרֵל לְחַדְשָׁה, וְתַדְעַ כִּי הַוָּא מִפְלָג
מִקְוּם אֲשֶׁר ה' שֶׁמְפָה הַשְׁקָצִינוּ שְׁבָבָ' אֲמֹות
שְׁבָבִין בְּרִי הָאָרְון עַמְרוֹ וְרוּחִים ס' רְבוּא שֶׁל
וְיִשְׂרָאֵל (כָּיר פ' ח'), הַרְיָה שָׁגַם שֶׁהָוָא לְעֵין מִזְעַט
הָאָרְבָּה לְצַד הַשּׁוֹכוֹן בְּבוֹהָה הוּא :

הַיּוֹם הַזֶּה יְמִינָה וְלִמְנָה

שאלה: במה נתיחה קדושתה של ירושלים משאר מקומות?

הרב: כשם שבכל דבר יש מדרגות, כך יש גם מדרגות בקדושה. כל העולם נברא מלא הבחנות, ואין להעתלים מכך ולטשטש את ההבדלים שיש בבריאה. יחד עם זה, דיפרנציאציה אינה ספרטציה, הבחנה אינה פירוד. פירוד מביא למלחמה וניתוק, הבחנה מביאה לשיתוף ופעולה והרמונייה. גם בגופו של האדם יש הבחנה בין איבר לאיבר, וכשם שבגוף האדם, הלו הוא בעל מרכזיות מיוחדת, כך היא ירושלים ביחס לכל ארץישראל. אמנם שכם וגינן הן שלנו, כמו שתל אביב היא שלנו, איבר הארץינו, אסור לוטר על אף אחד מהם. אמנם לירושלים יש מרכזיות מיוחדת, והוא מרכז לכל הכוחות הפנימיים שבאונמה: תורה ונבואה, מקדש ומלכות. ירושלים היא מושב הסנהדרין בלשכת הגoit, גיא חzion, מקום המקדש ובירתו המלכויות. היא עיר אשר עצמה מדינית, רוחנית, מוסרית ומשפטית חקרה בה יהודיו.

יש ממציאות של "כבי בחור ד' בציון" המקיפה את כל ארץישראל כולה, ויחד עם זה, בתוך ארץישראל עצמה יש מקום "אשר יבחר ד' אלהיך בו"⁷⁵. קדושת ירושלים אינה בא להעתלים מקדושת כל מלוא רוחב ארצנו, אלא אדרבה, מתעללה עליו ומתחום. ירושלים מקדושת מכל ארץישראל⁷⁶, מה שניתנו לפרש במובן של מ"ס היטרון, שירושלים מקדושת יותר מכל ארץ-ישראל, אבל לא פחות מזו במובן של מ"ס המקור, שירושלים מקדושת מהווים כל ארץ-

ישראל⁷⁷.

7. כל ישראל נמצאים ומרוכזים ב"עיר שחברה לה יהודו"⁷⁸ – "שהיא עשוה כל ישראל לחברים"⁷⁹. בתוך עם ישראל יש הבחנות ומדרגות של תלמידים ועם-הארץ, אבל ככל פרטיהם השיכנים לכל-ישראל, וכשהם מתקבצים ככלם בירושלים ביום-טוב – למעלה מכל ההבדלים – מתגלה הכל-ישראלית. יש כאן חידוש נפלא שאף מתחבטה בהלכה פסוכה: אותו היהודי שיום קודם נח呼ב "עם-הארץ" (ולפנוי כל אכילה אצלו, היה מקום לחושש לעוני חרומות ומעדרות) – נשעה בין לילה חבר, תלמיד-חכם⁸⁰. החלוקים מתבטלים בגל התגלות הכל-ישראלית, נשמת ישראל המקפה וחובקת את כולם.

8. *אלא גוֹלָן אֶלְעָזָר אֶלְעָזָר*

"דתיים" ו"חילוניים"

שאלה: בזמן שחרור ירושלים והכותר, היה לפחות רגע אחד שבו המושגים "דתיים" ו"חילוניים" ו"לאומיים" נטשטשו וכולנו הינו סתם יהודים. איך אתה מסביר זאת, כבוד הרבי? הרב: כל החלוקה הזאת בין דתיים, חילוניים ולאומיים אינה שייכת לשורי? היא רק פרי של אידיגנה ומבוכות בענייני אמונה ומצוות, בהן אנו שרויים. המבוכות האלו צריכות להתרברר, אבל מה שכבר התרבר בימים אלו הוא שיש בכל היהודי חינניות כל-ישראלית פנימית. בשעות גדולות, בשעות של לפני ולפנים, עולה מעמקים ומתרגלת כל העומק הגדול והפנימי שבسمות האדם. יש מי שקורא לה תתי-הכרה – יהי לך, אנו מудפים לקרוא לה בלשון חכמינו: האור הגנו שבסנשאה. באור זה יש לא רק בהירות, אלא גם שפע גדול שמתגלה בהבנה בשכל ובדמיון של האדם, וניכר-Aprילו בפניו.

9. בשעות כאלו, רואים אנו כמה כל המושגים של "דתי" ו"חילוני" הינם שתחים, מוחיצות מלאכותיות. אבל כאשר האור הפנימי בא ממעמקי ההוויה, ופורץ תחומיים, גדרות, גבולות וסדרים חיצוניים שבני אדם קבועו – אז כל ההגדורות השתיחיות נופלות. וכשבני אדם מגלים, ولو לרוגע אחד, כוחות שהוא בתוכם בעמוקם בלי שידעו על כך – כך הם מגלים אז, אם בעומקם ואם בפה מלא, שיש גם מעלה כוח שמכoon הדברים, ומסבב הסיבות; הם מגלים את ידך.

10. כל העניין של איה-אמונה בא רק כמשמעותם בחלקיים, בפרטיהם. כל הסובבים ואיה-הבנות בכלל, ובענייני אמונה בפרט, קורים כאשר מסתכלים על השלם חתיכות-חתיכות. אם הרגיס כל אחד מאיתנו בשעות אלו של שחרור ירושלים ומקום מקדשו שיקות عمוקה לכל-ישראל, וניתשטו התוחמים, זה משומש שכלל שהדבר יותר גדול, הוא יותר כללי, ומתוך כך יותר אמיתי. בגמר אמרו: "אין תחומיں מעלה מעשרה"⁸¹, כלומר כאשרם עבר את תחום העשרה, תחום המספרים הקטנים, תחום הקטנות, למעלה מזה אל עבר תחום הגדלות – אין תחומיין. גם בזמן אין תחומיין. כשהנו חיים בהם אלה את גודלות השעה, אנו נפגשים בשנים הקדמוניות של עמנו. ככל שאדם שייך לעומקם של דברים ולא למציאות האישית האגוצנטרית שלו, יותר הוא מוגש שיקות פנימית לכל-ישראל, ומתרך כך להיסטוריה של כל הדורות, ומתריך כך לסדרי הדורות וחוקותיהם, ומתריך כך למסורת סדרי הדורות. וזה מקור ההרגשה של האמונה שעברה בלב כלנו.